Eskubide menstrualak

Edukia eta laburpena:

Menstrualmente hablando

www.menstrualmentehablando.com

La vida en rojo
ASOCIACIÓN DE CULTURA MENSTRUAL

www.lavidaenrojo.org

Euskaratzea :

Ara!Gorputz

www.aragorputz.eus

This work is licensed under CC BY-NC-SA 4.0

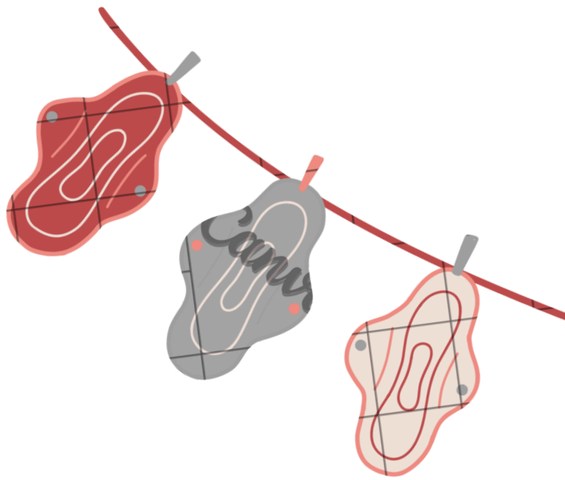

Sexu eta ugalkortasun osasunaren eta haurdunaldiaren borondatezko etenaldiaren Otsailaren 28ko 1/2023 Lege Organikoa, martxoaren 3ko 2/2010 Lege Organikoarengatik ordeztua izan dena.

Laburpen bat

Edukia

- Zein eskubide dugu
- Nola aldarrikatu
- LO1/2023ren laburpena

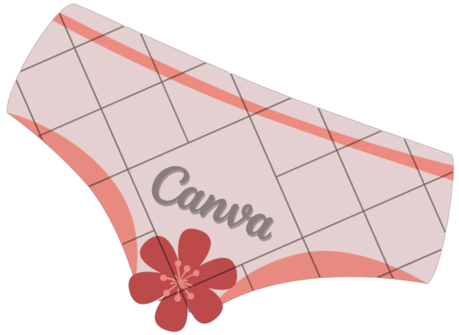

Kontutan hartzekoak

Lege Organiko batek bere **gainetik konstituzioa du soilik.** Erkidego guztietan aplikatzen da.

Indarrean dago 2023ko martxoaren 1etik (2023ko ekainaren 1ean indarrean sartu ziren artikulu pare bat izan ezik)

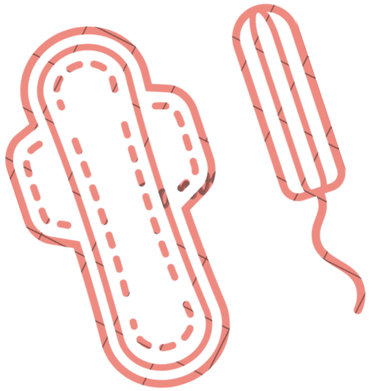

Gure eskubideak

Osasuna

Hilekoaren osasuna, osasuna da: arreta integrala; profesional prestatuak; ikerketa.

Informaziora sarbidea

Adinari egokitutako informazioa, gizarte osoarentzat. Hezkuntza formala etapa guztietan baita hezkuntza ez-formala ere. Mitoak desagerrarazi.

Menstruazio produktuetarako sarbidea

Ikastetxeetan, gizarte zerbitzuetan eta espetxeetan. Doan. Norberak aukeratutakoak. Bitartekaririk gabe. Produktu iraunkorrak.

Laneko bajarako sarbidea

Bigarren mailako hileko desgaitzailea izanez gero.

Menstruazio produktuen osaera

Substantzia kaltegarririk gabeak. Produktuen konposizioa publiko egin behar da. Gorputzean eta ingurunean duten eragina argitu behar da.

5. Artikulua 5.1. Botere publikoek honako hauek bermatzen dituzte:

Sexu eta ugalkortasun osasuneko **zerbitzu eta programetarako sarbide publikoa, unibertsala eta doakoa.**

Osasunari, sexu eta ugalketa **eskubideei buruzko kalitatezko informazioa modu eraginkorrean sortzea eta zabaltzea.**

Hezkuntzan eta Lanbide Heziketan **hezkuntza afektibo-sexuala lantzea.**

Sexu eta ugalkortasun osasunari buruzko **osasun-hezkuntza integrala.**

Emakumeek osasunarekin eta sexu zein ugalketa-eskubideekin lotuta jasan dezaketen **indarkeria mota oro prebenitzea, zigortzea eta ezabatzea.**

Hilekoari buruzko hezkuntzari eta hilekoaren kudeaketarako produktuei buruzko kalitatezko informazioa modu eraginkorrean sortzea eta zabaltzea.

5.2. Botere publikoek honako hau sustatzen dute:

Bizitzaren etapa desberdinetan dauden pertsonei zuzendutako **arreta espezializatua, haurtzaroan eta gaztaroan** arreta berezia jarriz, baita emakumeen helduaroan gertatzen diren **klimaterio eta menopausiaren garaian** ere.

5. Artikulua Sexu osasuna, osasunaren estandar gisa

Botere publikoek aitortuko dute hilekoarekin lotutako osasuna sexu eta ugalketa osasunaren eskubidearen parte dela.

Era berean, **hilekoari buruzko estereotipoak desagerrarazten saiatuko dira**, horiek emakumeek, nerabeek eta neskek euren eskubideak izateko eta erabiltzeko dituzten oztopoak sortzen dituztelako.

Osasun Sistema Nazionaleko Lurralde arteko Kontseiluak, gizarte zientifikoekin elkarlanean, **hilekoaren garaian ematen den osasun-arretarako gutxieneko irizpideak ezarriko ditu**, sexu eta ugalketa osasunaren arretaren esparruan.

Horretarako, eskubide sexual eta ugalketa eskubideen ikuspegitik abiatuta jardungo du, maila guztietan berdintasuna bermatuz, **ikerketa bultzatuz eta hilekoari buruzko estereotipoetan oinarritutako diskriminazioa desagerrarazteko neurriak hartuz**.

5. Artikulua ter: Lan-arloko eta Gizarte Segurantzako neurriak hilekoaren garaiko osasunari buruz

Osasun eskubidea eta lana bateragarri egiteko, **menstruazio arazoek eragindako bigarren mailako desgaitasunak dituzten emakumeei aitortzen zaie desgaitasun tenporala** izateko egoera berezia, Gizarte Segurantzaren Lege Orokorraren testu bateratuan (2015eko urriaren 30eko 8/2015 Errege Dekretu Legegileak onartutakoa) jasotako baldintzen arabera.

5. Artikulua quarter: Hilekoaren kudeaketarako produktuen banaketari buruzko neurriak

Ikastetxeek bermatuko dute hilekoaren kudeaketarako produktuak behar diren egoeretan **doan** eskuratu ahal izatea, horretarako ezarritako bideak erabiliz.

Era berean, produktu horiek doan emango zaizkie **gizarte-bazterketaren arriskuan dauden emakumeei** gizarte zerbitzuen egoitzetan, eta baita **espetxeetan edo askatasuna galdu duten pertsonak dauden lekuetan** ere.

Produktuak ematerakoan, **erabiltzaileen aukerak errespetatuko dira. Produktuak inolako bitartekaririk gabe** egongo dira eskuragarri, eta erabiltzaileen identitatearen eta **konfidentzialtasunaren babesa** bermatuko dira.

Artikulu honetan aipatutako **erakunde publikoek produktu iraunkorrak, organikoak, ekologikoak, azkar degradatzen direnak, berrerabilgarriak eta kimikorik gabekoak erabiliko dituzte lehentasunez** eta pixkanaka, ingurumenari eta emakumeen eta beste erabiltzaileen osasunari ahalik eta eragin txikiena izateko asmoz.

Aurreko neurriak pixkanaka ezarriko dira artikulu honetan aipatutako erakunde publikoen egoitzetan.

Debekatuta dago administrazio publikoek emandako hileko-produktuak saltzea, eta horien erabilera arduratsua sustatuko da.

5. Artikulua quinquies: Hilekoaren kudeaketarako produktuen merkaturatzeari buruzko neurriak

Estatuaren lurraldean merkaturatzen diren hilekoaren kudeaketarako **produktu guztiak osasunerako kaltegarriak diren osagaietatik libre** egon behar dute.

Ekoizleek **derrigorrezkoa** izango dute beren produktuen **osagaiak eta gizakien osasunean izan ditzaketen ondorio posibleak, baita ingurumenari** egiten dioten eragina ere, **publikoari jakinaraztea.**

5. Artikulua sexies: Arreta integrala eta espezializatua, guztientzako eskuragarri

Administrazio publikoek bermatuko dute **arreta integrala eta espezializatua guztion eskura** egotea, aurreko artikuluetan zehaztutako bermeak eta helburuak betez.

Horretarako, 2006ko 1030/2006 Errege Dekretuan ezarritakoa kontuan hartuta, Osasun Sistema Nazionalaren zerbitzuen karteran sartuta dauden **espezializatutako zerbitzuak martxan jarriko dituzte**. Zerbitzu horiek **diziplina anitzeko profesionalek** osatuko dituzte, eta bizitzako une guztietan sexu eta ugalketa osasuna sustatzea izango dute helburu. Zerbitzu espezializatu horiek tokiko eta autonomia-erkidegoko beste erakundeekin lan egiteko erreferentzia izango dira.

Populazio osoari zuzendutako zerbitzu espezializatuez gain, administrazio publikoek **gazteen sexualitatearen garapena eta modu integralean lantzeko zerbitzuak sortuko dituzte**, euren parte-hartzea bultzatuz eta euren behar eta eskaerei egokituz. Gainera, **adineko emakumeen osasun afektibo-sexualari arreta berezia emango zaio**, haien ezaugarriak kontuan hartuta.

Zerbitzu espezializatu hauek **desgaitasuna duten emakumeen beharretara egokituta** egongo dira.

Zerbitzu espezializatu hauek **autonomia-erkidegoetako hizkuntza ofizialetara egokituta** egongo dira.

9. Artikulua: Sexu eta ugalketa osasunari buruzko prestakuntza hezkuntza-sisteman

Hezkuntza-administrazioek, beren eskumenen barruan, **sexu eta ugalketa osasunari buruzko prestakuntza** kontutan izango dute.

Prestakuntza hori **pertsonaren garapen integralerako eta balioen hezkuntzarako funtsezko elementutzat hartuko da**, pertsonaren **duintasunean oinarrituta** emango da, eta **ikuspegi intersekzionala** izango du.

Prestakuntzak helburu hauek betetzen lagunduko du:

Plazera, desira, askatasuna eta errespetua oinarri hartuta, sexualitatea berdintasunaren, elkarrekiko ardura partekatuaren eta aniztasunaren ikuspegitik ulertzea. Arreta berezia jarriko da arreta genero-indarkeriaren eta sexu-indarkeriaren prebentzioan.

Sexu aniztasuna aitortzea eta baloratzea.

Bizitzako etapa bakoitzean sexualitatea era osasuntsu eta harmonikoan garatzen laguntzea, bereziki nerabezaroan eta gaztaroan.

9. Artikulua: Sexu eta ugalketa osasunari buruzko prestakuntza hezkuntza-sisteman

Sexu-transmisiozko infekzioen eta gaixotasunen prebentzioa, batez ere **GIBaren eta GPB** kasuan. Era berean, ikusgarritasuna emango zaio GIB+/HIESA duten pertsonen errealitateari, birusaren agerpenetik gaur arte, eta haien beharrak eta diskriminazioa gainditzeko proposamenak azpimarratuko dira.

Desiratu gabeko haurdunaldien prebentzioa.

Hezkuntza afektibo-sexuala, bere dimentsio guztietan, **derrigorrezko hezkuntzaren ikasketa-planaren parte** izango da. Prestakuntza horren arduradunak behar bezala gaitutako profesionalak izango dira, indarrean dagoen araudiari jarraituz: abenduaren 29ko 3/2020 Lege Organikoa, zeinak maiatzaren 3ko 2/2006 Hezkuntza Lege Organikoa aldatzen baitu.

10. Artikulua: Hezkuntza-komunitateari laguntza

Administrazio publikoek, beren eskumenen barruan, hezkuntza-komunitateari laguntza emango diote sexu-hezkuntzarekin, sexu bidez transmititzen diren infekzioen prebentzioarekin eta nahi ez diren haurdunaldien saihestearekin lotutako **prestakuntza-jarduera osagarriak** burutzeko.

Horretarako, informazio egokia eskainiko diete irakasleei, gurasoei eta adintxikien edo ezgaitasunen bat duten pertsonen legezko tutoreei.

10. Artikulua ter: Neurriak menstruazio-hezkuntzaren alorrean

Menstruazioaren osasunari buruzko ikuspuntu integral bat lantzea bermatuko dute hezkuntza-administrazioek, beren eskumenen barruan. Lanketa, hezkuntza afektibo-sexualaren esparruan eta **etapa desberdinetako ikasketa planetan** egingo da.

Gainera, genero ikuspegia, intersekzionalitatea eta eskubideen defentsa kontuan hartuko dira, bai **hezkuntza formal zein informaleko arloetan**, **menstruazioaren estigma sortzen duten genero estereotipo, mito eta aurreiritziak desagerrarazteari begira.**

10. Artikulua quarter: Neurriak hezkuntza ez formalaren alorrean

Administrazio publikoek, beren eskumenen barruan, hezkuntza ez formaleko arloan sexu eta ugalketa hezkuntzako **programa publikoak sustatuko dituzte**. Programak helburu dituen pertsonen egoera, beharrak eta interesak kontuan hartuko ditu.

Arreta berezia jarriko zaie klimaterio eta menopausia prozesuak igarotzen dituzten adin-tarteetan dauden pertsonei.

10. Artikulua quinquies: Kanpaina instituzionalak prebentzioaren eta informazioaren alorrean

Sexu eta ugalketa eskubideen sustapena helburu duten kanpainak bultzatuko dituzte administrazio publikoek, beren eskumenen barruan. Kanpainok helburu izango dute lege organiko honetan aurreikusitako eskubideak sustatzea. Horrela, **menstruazioaren osasuna eta menopausiaren osasuna** sustatuko dira bizitzako etapa desberdinetan.

Sexu eta ugalketa osasunaren gaineko prebentzioaren eta diagnostiko goiztiarren inguruko kanpainak egingo dira. Kanpaina horiek zabaltzeko, medioak, publizitatea, internet, sare sozialak eta teknologia-enpresak erabiliko dira.

Kanpainak irisgarriak izango dira, adinak, desgaitasunak edo hizkuntzak aintzat hartuko dituztenak. Bereziki, medio publikoetan eta hezkuntza, gizarte, osasun, kultura eta kirol zentroetan zabaltzeko izango dira.

10. Artikulua sexies: Formazioa zuzenbide zientzietan, hezkuntza zientzietan eta gizarte zientzietan

Hezkuntza-administrazioek, euren eskumenen baitan, kalitatezko, egokitutako eta nahiko diren osasunaren, sexu eta ugalketa eskubideen inguruko **edukiak** ikasketetan txertatzea sustatuko dute. Eduki horiek **zuzenbide zientziei, hezkuntza zientziei eta gizarte zientziei lotutako titulazioetan** integratuko dira.

Era berean, eduki horiek hezkuntza zientziei, zuzenbide zientziei eta gizarte zientziei lotutako administrazio publikoko kidego eta maila ezberdinetara sartzeko **oposizioetako gai-zerrendetan** sartuko dira.

33 artikuluak

I TITULUA: Erantzukizun instituzionala osasunaren eta sexu eta ugalketa eskubideen alorrean

I KAPITULUA. SEXU ETA UGALKETA OSASUNA SUSTATZEKO POLITIKAK

1.
Helburua

Sexu eta ugalketa alorreko oinarrizko eskubideak bermatu. Osasuna eta hezkuntza lortu. Indarkeriak prebenitu.

2.
Definizioak

Sexu osasuna, ugalkortasun osasuna, OSASUNA MENSTRUAZIOAN ZEHAR, hilerokoaren kudeaketa, bigarren mailako hileko desgaitzailea.

3.
Zuzentasun printzipioak eta aplikazioa

Askatasuna.
Irisgarritasuna.
Intersekzionalitatea.
Ahalduntzea.

4.
Sarbide berdintasuna

Lurralde oreka.

5.
Politika publikoak

HAU GARRANTZITSUA DA
6 azpi artikulu ditu.

33 artikuluak

I TITULUA: Erantzukizun instituzionala osasunaren eta sexu eta ugalketa eskubideen alorrean

I KAPITULUA: SEXU ETA UGALKETA OSASUNA SUSTATZEKO POLITIKAK

II. KAPITULUA: SEXU ETA UGALKETA OSASUNA REN ESPARRUKO NEURRIAK

III. KAPITULUA: HEZKUNTZA ETA SENTSIBILIZAZIOAREN EREMUKO NEURRIAK

6. Laguntza

Irabazi asmorik gabeko erakundeen parte hartzea, elkarteak, etab.

7. Sexu osasunari arreta

Sexu osasuna, ugalkortasun osasuna, kontrazepzioa, erantzunkidetasuna, urgentziazko kontrazepzioa.

8. Osasungintzako profesionak formatu

Parekidetasunaren ikuspuntua, integrala, konpetentziak dituzten ikasketetan programak txertatu.

9. Formazioa hezkuntza sisteman

GARRANTZI-TSUETAKO BAT

10. Hezkuntza komunitatea

GARRANTZITSU-ETAKO BAT

6 sub-artikuluak

33 artikuluak

II. TITULUA: HAURDUNALDIA BORONDATEZ ETETEA

IV. KAPITULUA: LEGEA BENETAN APLIKATZEKO NEURRIAK

11.
Estatu mailako estrategia

Irabazi asmorik gabeko erakundeen parte hartzea, **ELKARTEAK**, etab.

12.
Haurdinaldia eteteko aukera bermatua

13.
Haurdinaldia eteteko baldintzak

14.
Lehen 14 asteetan

15.
Arrazoi medikuengatik

33 artikuluak

II. TITULUA: HAURDUNALDIA BORONDATEZ ETETEA

16. Batzorde klinikoa

17. Haurdinaldia etetearen inguruko informazioa

18. Sarbide bermatua

19. Sarbidea bermatzeko neurriak

20. Intimitatera eskubidea, isilpekotasuna,...

33 artikuluak

II. TITULUA: HAURDUNALDIA BORONDATEZ ETETEA
III. TITULUA: SEXU ETA UGALKORTASUN ESKUBIDEEN BABESA ETA BERMEA

I KAPITULUA: ERAKUNDEEN ARDURAREN IRISMENA

21.
Datuen trataera

22.
Datuetara sarbidea eta horien lagapena

23.
Datuak ezabatzea

24.
Erakundeen ardura

Sexu eta ugalkortasun eskubideen urrapenak ekiditeko, ikertzeko, zigortzeko ezabatzeko eta erreparatzeko neurri integral eta eraginkorrak

25.
Sentsibilizazioa eta informazioa

Denentzako irisgarriak izango diren informazio ekintzak eta kanpainak. Osasun zentro guztietan ere.

33 artikuluak

III. TITULUA: SEXU ETA UGALKORTASUN ESKUBIDEEN BABESA ETA BERMEA

I KAPITULUA: ERAKUNDEEN ARDURAREN IRISMENA

II. KAPITULUA: GINEKOLOGIA ETA OBSTETRIZIA EREMUAK

26.
Gizarte entitate espezializatuak

27.
Printzipioak

Irabazi asmorik gabeko instituzioei laguntza, promozio programekin eta praktika onen difusioarekin (ginekologia eta obstetrizia osasuna)

28.
Ikerketa eta datu bilketa

29.
Prebentzioa eta formazioa

30.
Politika publikoak eta protokoloak

33 artikuluak

III. TITULUA: SEXU ETA UGALKORTASUN ESKUBIDEEN BABESA ETA BERMEA

III. KAPITULUA Prebentzio neurriak eta erantzuna sexu eta ugalkortasun osasunaren eremuanematen diren emakumeon kontrako bortizkerien aurrean

31.
Behartutako haurdunaldiaren etetea eta behartutako antzutzea

32.
Subrogazio bidezko haurdinaldiak sahiestea

33.
Ordainpeko haurdunaldiak sustatzea debekatzea

Zer egin dezakegu?

Datuak jaso: Eskoletako pobrezia mentrualari buruzko galdetegia

Batu ekintzara:
Hemen informazio eta ideia gehiago topatuko dituzu

#LO12023

#derechosmenstruales

Interpretazio juridiko hau Nora Pascual Armendárizek egin du.
Irakaslea da, Genero Ikasketetan masterra du, eta bere Master Amaierako Lana eskola-adineko nesken hileko-pobreziari buruzkoa izan zen.
Menstrualmente Hablando proiektuaren bidez hezitzaile mentruala ere bada.
La Vida en Rojo izeneko elkarteko kidea ere bada.

Menstrualmente hablando

www.menstrualmentehablando.com

La vida en rojo
ASOCIACIÓN DE CULTURA MENSTRUAL

www.lavidaenrojo.org

Euskaratzea Ara!Gorputz kooperatibak egin du.

Ara!Gorputz

www.aragorputz.eus

This work is licensed under CC BY-NC-SA 4.0